

Зеленська Л.І.

УДК 913:911.3:28(477.6)

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ ТЕМАТИЧНОЇ ЕКСКУРСІЇ «ІНОЗЕМЦІ У СТЕПАХ УКРАЇНИ»

Постановка проблеми. В сучасному глобалізованому світі зв'язки між країнами, регіонами, етносами стають більш тісними та багатосторонніми. Значну роль виграє в цих процесах пізнавальний туризм та екскурсійна діяльність. Туризм є різномасштабним та багатовекторним феноменом, який в регіональному розгляді уявляє собою складну систему, що потребує використання адекватних методик підготовки нових турпродуктів і професійних фахівців для цієї сфери. На нашу думку, найбільш складними є проблеми освіти в пізнавальному туризмі. Спробуємо на підставі власного досвіду відокремити найбільш важливі принципи, шляхи та методичні прийоми у підготовці спеціалістів в галузі туризму.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячена дана стаття. Актуальність спеціальних тематичних екскурсійних маршрутів пов'язана з необхідністю формування об'єктивних географічних образів регіонів України, які поки не вважаються атрактивними (привабливими) для іноземних туристів.

Прикладом такого регіону є Промислове Придніпров'я, який позиціонується, головним чином, як старопромисловий регіон з сучасними демографічними, економічними, екологічними та ін. проблемами.

Постановка завдань. Існує думка, що до залучення іноземних туристів насамперед необхідно розвинути туристичну інфраструктуру. Ця теза безумовно відповідає пріоритетним діям в галузі туризму, але в сфері пізнавального туризму на перший план виходять інші мотиви потенціальних туристів. Деякі туристи бажають пізнати країну, її історію, природу, культуру, а деякі прибувають з метою пізнати «слід», який залишили на даній території громадяни визначеної країни. Саме цій проблемі і присвячена стаття. Актуальність питання пов'язана з ЄВРО-2012 – третьою за значущістю спортивною подією на планеті, яка призведе, вірогідно, до збільшення туристичних потоків в Україну.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес підготовки тематичної екскурсії складний і потребує науково-методичного обґрунтування та креативного підходу. Розглянемо ключові етапи розробки екскурсії.

По-перше, тематична екскурсія повинна мати «брендову» назву, що інформує про головну тему екскурсії. Пропонуємо назву «Іноземці в степах України». Головна тема екскурсії поділена на ряд підтем: «Німецька хвиля на Катеринославщині (Дніпропетровщині)», «Єврейські адреси Катеринослава (Дніпропетровська)», «Польська спадщина на берегах Дніпра» та ін. Кількість підтем відповідає потребам екскурсійних груп. Такий підхід нерозповсюджений в екскурсійній сфері тому, що потребує креативності та високої якості підготовки екскурсоводів, здатних на оперативну зміну маршруту, об'єктів показу та розповіді. Кожний майбутній фахівець повинен бути готовим до рішення нестандартних ситуацій. Відомо, що існує потреба не тільки в класичних темах, які є складовими пекидж-турів (комплексних, стандартних), але й ексклюзивних тем, які розробляються за індивідуальними замовленнями.

По-друге, створенню змісту передують значна джерелознавча, пошукова, дослідницька робота, головними цілями якої є систематизація, оцінка, відбір науково-обґрунтованої інформації та визначення об'єктів розповіді та показу за темою екскурсії. Алгоритм підготовки змісту екскурсії відомий з методичної літератури [1], [2], [3], але практична робота зі створенням конкретного тексту екскурсії набагато складніша. Необхідно створити банк даних про видатних особистостей регіону іноземного походження, які або перебували на території, або приймали участь в знакових подіях. Паралельно готуються складові «портфеля екскурсовода»: світлина, карти, схеми та ін.

Уявимо зміст та змістові модулі у вигляді схеми (рис.1):

По-третє, екскурсія «Іноземці в степах України» має яскраво виражений культурологічний характер, тому потребує відповідних форм проведення, які відповідають підтемам екскурсії.

Рис. 1. Підтеми та змістовні модулі тематичної екскурсії «Іноземці у степах України».

Так «польську» підтему неможливо презентувати без відвідування католицького костюлу, бельгійську – без знайомства зі старовинним трамваем, який був відкритий в Катеринославі в 1895 році, а зараз кожний турист має можливість проїхати на старовинному трамваї старовинним проспектом. Єврейський «слід» може бути прослідкований шляхом показу і розповіді про архітектурні пам'ятки, авторами проектів яких були видатні архітектори єврейського походження. Наприклад, Краснопольський О.Л. – архітектор Катеринослава-Дніпропетровська в 1912-1944 роках.

Французьку тему можна розвивати під час розповіді про вибір місця для будівництва міста Катеринослава на сучасній Соборній площі. В цьому процесі приймав участь французький академік Клод Геруа, архітектор, член Паризької Академії з 1759 р., автор двох варіантів генерального плану Катеринослава.

Німецька лінія може бути простежена під час виходу і прогулянки у парку ім. Лазаря Глоби (колишній Катеринославський Казенний сад), в якому з 1807 до середини 1840-х рр. працював німецький вчений-садівник Адам Гуммель. Аналогічних прикладів можна навести багато. Це й американська танцівниця Айседора Дункан, угорський письменник Мате Залка, кубинський видатний шахіст Хосе Рауль Капабланка (1888-1942 рр.), що був чемпіоном світу з шахів.

Підкреслимо значущість топонімічної інформації під час екскурсії про іноземців, оскільки в сучасних і попередніх назвах вулиць, площ, набережних та ін. урботопонімах відбиті імена видатних особистостей – представників різних етносів та країн. Наприклад, вулиця Шолом-Алейхема (колишня Єврейська), вулиця Караїмська (тепер Ширшова). Під час екскурсії або наприкінці її бажані зустрічі з представниками національних культурних товариств: німців «Відродження», євреїв «Культура і милосердя», поляків «Огнісько» та ін.

Важко, іноді неможливо, але бажано закінчити екскурсію загальним анімаційним дійством сумісно з представниками національних товариств. Такий анімаційний проект потребує значної підготовки, але виховний результат буде неперевершеним.

Висновки і перспективи подальших досліджень в даному напрямі. Якщо згадати глобальні компетенції в освіті, яким необхідно навчити молодь за рекомендаціями ЮНЕСКО: навчити пізнавати, навчити робити щось практичне, навчити жити разом й просто навчити жити, то тематична екскурсія «Іноземці в степах України» дійсно допомагає пізнати свій край і місце іноземців в його історії і культурі, на позитивних і негативних прикладах показати, як жили разом люди різних національностей і релігійних конфесій. Подальший напрямок вдосконалення тематичних екскурсій аналогічного змісту ми бачимо в залученні нових нетрадиційних форм їх проведення, наприклад, екскурсію-спектакль як цікаву форму формування об'єктивних регіональних уявлень.

Джерела та література:

1. Бабарицька В. К. Екскурсознавство і музеєзнавство : навч. посіб. / В. К. Бабарицька, А. Я. Короткова, О. Ю. Малиновська. – К. : Альтерпрес, 2007. – 464 с.
2. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України : навч. посіб. / О. О. Бейдик. – К. : Альтерпрес, 2009. – 400 с.
3. Емельянов Б. В. Методика подготовки и проведения экскурсии : учеб. пособие / Б. В. Емельянов. – М. : ЦРИБ «Турист», 1989. – 100 с.

Носирєв О.О.

УДК 911.3

ІНВЕСТИЦІЙНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ЄС: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Актуальність проблеми. На 1 липня 2011 року інвестиції в Україну склали 47 205,7 млн. дол. США, в тому числі з країн ЄС - 37 686 млн. дол. США. Таким чином, інвестиції в Україну з країн ЄС складають 79,8 % всіх інвестицій, що надходять в Україну, в той час як на інші країни світу припадає лише 20,2 %. Тому можна говорити про те, що Україна значною мірою залежить від країн ЄС та повинна враховувати це в своїй зовнішній та зовнішньоекономічній політиці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Процесам інтеграції постсоціалістичних країн Європи, пошуку форм їхньої взаємодії з країнами – світовими технологічними лідерами та інвестиційному співробітництву України з країнами ЄС присвячені праці таких науковців як Л. Абалкіна, Л. Бальцерович, П. Буніч, А. Філіпенка, Ю. Магогона, С. Юрченко, Г. Кулешової, В. Московкіна та ін.

Метою статті є виявлення особливостей формування й ефективної реалізації інвестиційного потенціалу національної економіки в процесі конвергенції України та ЄС і розробка рекомендацій щодо його розвитку в контексті інтеграції до європейського та світового економічних просторів.

Завданнями дослідження у зв'язку із поставленою метою є:

- проаналізувати інвестиційний потенціал України в розрізі співпраці нашої держави з європейськими країнами з позиції економіко-географічного дослідження;
- дослідити та структурувати інституційні умови і фактори співробітництва України та ЄС у грошовому, галузевому та регіональному вимірах;
- визначити проблеми та запропонувати напрямки підвищення інвестиційного потенціалу України в процесі конвергенції з ЄС.